

Met je kop in het zand

Het Jaar van de Bodem (2015) luidde het begin in van het lectoraat Duurzaam Bodembeheer aan de Aeres Hogeschool in Dronten. Vorig jaar is Gera van Os officieel geïnaugureerd als lector. Haar ambitie omvat een innovatie van het kennissysteem door een structurele koppeling van het bodemonderwijs aan ondernemersnetwerken.

Het roer moet om

De bodem is één van de belangrijkste fundamenteën onder ons bestaan. Maar de bodemkwaliteit staat onder druk; wereldwijd verliezen we in rap tempo gezonde vruchtbare grond.

Er is veel kennis op het gebied van bodem (en water) ontwikkeld maar nog onvoldoende ontsloten en toegepast. Dit lectoraat richt zich op een optimale integratie van kennis en kunde op het gebied van de bodem, agrarische productiesystemen en daaraan gerelateerd grondgebruik, waterbeheer, bodemvruchtbaarheid en -gezondheid en precisielandbouw. Uiteindelijk moet dit leiden tot een optimalisatie van duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau; het opleiden van de boer die erkent dat de bodem zijn kapitaal is, die niet uit is op winstmaximalisatie op korte termijn, maar wel op het behoud van bodemvruchtbaarheid op lange termijn met bijbehorende interventies in de bedrijfsvoering.

Het roer moet om, maar een eenduidige oplossing is er niet. Een andere manier van denken is nodig. Bewustwording 'dat het ook anders kan' is de eerste stap, gevolgd door ervaringen opdoen met nieuwe maatregelen. Samen met de sector en kennisinstellingen wil Aeres Hogeschool het voortouw nemen in die bewustwording en kennisverspreiding. Daarmee draagt het lectoraat bij aan de maatschappelijke wens meer werk te maken van bodemkwaliteit.

Het Bodemprofiel

Binnen Aeres Hogeschool is er de unieke situatie dat er zes academisch geschoolde bodemkundigen werkzaam zijn als docent op de vestigingen in Dronten en Almere. Deze docenten vormen samen met de lector 'het Bodemteam', dat gezamenlijk de expertise borgt op bodemfysisch, -chemisch, -biologisch, -geografisch en -geologisch gebied.

Ook uniek is dat het curriculum van Aeres Hogeschool een opbouwende serie bodemkundige lesmodules bevat, verdeeld over vier studie jaren. Deze vormen een samenhangende, doorlopende leerlijn, het zogenaamde Bodemprofiel. Een student die het volledige Bodemprofiel heeft gevolgd stu-

deert af als een volwaardig bodemkundige, met een kritische en onderzoekende houding, die in de beroepspraktijk goed uit de voeten kan met de complexiteit en de innovaties die duurzaam bodembeheer met zich meebrengt.

Bodemmonitoring door studenten

Specifieke aandacht verdient de samenwerking van het lectoraat met de Provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland. Het besef groeit dat aanpassingen in het agrarisch bodembeheer de achteruitgang van de bodemkwaliteit kunnen tegengaan en vaak voordelig zijn voor zowel de agrariër als de waterbeheerder en uiteindelijk ook voor de consument. Er is behoefte om de effecten van bodemverbeterende maatregelen te kunnen kwantificeren. Dit vraagt om een andere insteek van monitoring bij het onderzoek naar maatregelen, maar ook om een geschikt modelinstrumentarium om meetresultaten te kunnen extrapoleren naar andere omstandigheden, zowel in tijd (langjarige effecten, ander klimaat), als in ruimte (andere bodems, stroomgebiedsniveau).

In het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en het Actieplan Bodem & Water is besloten om de Flevolandse bodem periodiek te monitoren bij bestaande regionale praktijknetwerken. Aeres Hogeschool verzamelt dan jaarlijks gegevens, bouwt een database op en zorgt voor analyse en conclusies op grote lijnen over de praktijknetwerken en over de jaren heen. Hiertoe wordt een structurele koppeling ge-

legd tussen studenten uit het Bodemprofiel (leerlijn) en de netwerken van Stichting Veldleeuwewerk en projecten zoals 'Zicht op de Bodemstructuur'. De studenten kunnen oefenen met geleerde vaardigheden en diverse nieuwe (digitale) tools demonstreren en toepassen. Daarnaast is er ruimte om te werken aan onderzoeksvraagstukken onder begeleiding van de vakdocenten. Deze constructie dient diverse doelen, waaronder het structureel verbinden van het onderwijs aan het regionale bedrijfsleven en aan innovatietrajecten in het bijzonder, het leren in een authentieke omgeving, het stimuleren van onderzoeksmatig denken en het verhogen van het kennisniveau bij alle betrokkenen.

Cross-overs

Op thema's als precisielandbouw, biobased economy en sectorinnovatie zijn er raakvlakken met diverse andere lectoraten, binnen en buiten de Aeres Hogeschool. Via het Kennis- en Onderwijscentrum Bodem en Ondergrond (KOBO) komt ook de samenwerking tot stand met de lectoraten Bodem en Ondergrond bij Saxion Hogeschool en Duurzaam Bodembeheer bij Van Hall Larenstein in gezamenlijke onderzoeksprojecten.

Naar aanleiding van haar inauguratie heeft Van Os een boekje samengesteld, 'Met je kop in het zand', over de context en onderliggende informatie bij het lectoraat.

Voor vragen en informatie kunt u contact opnemen met Gera van Os: G.van.os@aeres.nl